

ZSS

PRIPOMIENKY

Združenia sudcov Slovenska

K PREDKLADANEJ NOVELE ZÁKONA 385/2000 Z.z. a iných súvisiacich zákonov

Všeobecne: Skutočný účel predkladaného návrhu chápeme ako politizáciu justície, odňatie právomoci sudcovským samosprávam vo vzťahu k výberu sudcov a predsedov súdov, odňatie kompetencií Súdnej rade SR v rozpore s jej postavením daným Ústavou SR, koncentrovanie moci výkonnej na úkor moci súdnej a personálne ovládnutie justície exekutívou, faktickú likvidáciu Justičnej akadémie ako vzdelávacej inštitúcie sudcov a a diskrimináciu sudcov – nerovnaký prístup k sudcom pri poskytovaní odmien v porovnaní s inými príjmovými skupinami financovanými z verejných zdrojov (napr. ministri a štátni tajomníci, prokurátori, osoby v štátnoslužobnom pomere).

Vychádzajúc z prijatých dokumentov Celorepublikovej rady ZSS, uplatňujeme k predkladanému materiálu tieto pripomienky:

K jednotlivým ustanoveniam – všetky pripomienky majú zásadný charakter

K čl. I.

K bodom 1, 5, a 13 - navrhujeme vypustiť:

- Nie je vhodné, aby sa nesudca stal sudcom priamo na súde vyššieho stupňa bez získania aspoň minimálnej sudcovskej praxe na prvostupňovom, teda vo väčšine agend okresnom súde. Je totiž neefektívne a neštandardné, aby o opravných prostriedkoch rozhodoval sudca, ktorý nikdy v merite veci v prvom stupni sám nerozhodoval. Túto tézu podporuje aj okolnosť, že ústava v Čl. 145 ods. 2 počíta s funkčným postupom sudcu. V ústavnom súdnictve sa rozhoduje len v jednom stupni, preto tam uvedený problém nevzniká.
- Bolo by možné uvažovať o obsadzovaní voľného miesta sudcu na úrovni krajského súdu, ak sa na tomto mieste má vykonávať súdnictvo s takto určenou vecnou príslušnosťou (na konanie v prvom stupni) – v súčasnosti správne súdnictvo a trestné súdnictvo na špecializovanom trestnom súde.
- Požiadavka desiatich rokov právnickej praxe pre možnosť stať sa sudcom Najvyššieho súdu a päť rokov vo vzťahu ku Krajskému súdu znamená prakticky vekový cenzus pre Najvyšší súd 33 rokov a pre Krajský súd 30 rokov (v prípade ukončenia 5-ročného právnického vzdelania v 23 rokoch), čo je neprimerané.
- „Vonkajší“ adept môže prax pre pridelenie podľa § 11 ods. 2 a 3 (pre Najvyšší súd, Krajský súd a Špecializovaný trestný súd) získavať už od ukončenia právnického vzdelania, sudca však musí pre možnosť získať voľné miesto na súde vyššieho stupňa na základe výberového konania následným preložením absolvovať podľa § 14 ods. 2 päť alebo desaťročnú dobu výkonu funkcie sudcu, t. j. minimálne od 30-tich rokov bez ohľadu na inú predchádzajúcu právnickú prax – kombinácia navrhovaných ustanovení v tomto znení je diskriminačná.
- Nerozlišuje sa výberové konanie, ktoré absolvuje sudca s predchádzajúcim hodnotením podľa § 27 ods. 1 písm. a) (ustanovenie nie je návrhom dotknuté), od otvoreného výberového konania s kritériami podľa § 28 ods. 4, čo súvisí s prvou uplatnenou pripomienkou. Tu totiž nejde o zisťovanie spôsobilosti na výkon funkcie ako takej (aj teraz v rovnakom význame ako napr. pri prijímaní na vysokú školu), ale o posudzovanie už vykonanej funkčnej praxe, ktorá determinuje možnosť vykonávať súdnictvo na súde vyššieho stupňa.

- Výhrady kohokoľvek, predkladané komisii v zmysle § 28 ods. 6 sú absurdným postupom nezohľadňujúcim špecifiká výkonu funkcie sudcu, ktorý rozhoduje spory o právo a súde obžalovaných, teda v širokom personálnom spektre „škodí ľuďom“.
- Väčšinové obsadzovanie výberovej komisie ministrom podľa § 29 ods. 1 je snahou o ovládnutie justície exekutívou prostredníctvom vplyvu na personálne obsadenie sudcovského zboru a teda negáciou systému deľby moci a návratom do minulosti.
- Nezabezpečenie aspoň väčšinového členstva sudcov vo výberovej komisii v zmysle § 29 ods. 2 je negovaním princípu špecializovanej odbornosti pri výbere sudcov na súde všetkých stupňov.
- Pre výberové konanie na obsadenie voľného miesta predsedu senátu súdu vyššieho stupňa (§ 28 ods. 8) je úprava podľa § 28 a § 29 úplne nevhodná pre špecifickosť a interný charakter tohto výberu, najmä ak by v jeho rámci mala byť činná „externá“ komisia, kreovaná podľa § 29 ods. 1 a 2 (a nie komisia sudcov dotknutého súdu, prípadne za účasti sudcov najvyššieho súdu, ak ide o krajský súd).

K bodu 2 - navrhujeme vypustiť:

Dočasné predloženie na súd vyššieho stupňa je možnosťou operatívne zabezpečiť výkon súdnictva na tomto súde aj v prípade dlhotrvajúcej práceneschopnosti alebo rodičovskej dovolenky, čo nezodpovedá kritériám podľa § 2 písm. e) predkladaného návrhu vykonávacej vyhlášky. V takomto prípade pre dočasné preloženie sudcu súdu toho istého stupňa chýba motivácia, či už zvýšenia kvalifikácie, alebo finančná. Bolo by vhodné zvýšenie kvalifikácie ustanoviť ako ďalšie kritérium pre možnosť dočasného preloženia na súd vyššieho stupňa.

Vo vyššie uvedených prípadoch navyše nie je možné dočasným preložením sudcu súdu toho istého stupňa zabezpečiť výkon súdnictva na najvyššom súde, pre ktorý minimálne je zachovanie dotknutého inštitútu nevyhnutné.

K bodu 3 - navrhujeme vypustiť:

Nemožnosť stáže sudcu minimálne na Ministerstve spravodlivosti obmedzí možnosti tohto orgánu v prípadoch, keď potrebuje na výkon svojej pôsobnosti aj odborníkov s praktickou osobnou znalosťou chodu súdnictva a aplikáciou práva v „justičných“ odvetviach. Týka sa to napr. legislatívy (externá spolupráca naráža na bariéru pracovnej vyťaženia sudcov), alebo podávania dovolaní v trestnom konaní.

K bodu 6 - navrhujeme vypustiť :

Funkčné obdobie troch rokov je nedostatočné, ide totiž o etablovanie sa vo vzťahu k špecifikám tejto funkcie, najmä na najvyššom súde, ktorého kolégiá majú osobitnú judikatúrnu pôsobnosť.

K bodu 7 - navrhujeme vypustiť:

§ 16 bod 3 nezohľadňuje počet členov kolégia – pomerné vyjadrenie minimálneho počtu navrhujúcich členov je vhodnejšie.

K bodom 8 a 9 - navrhujeme vypustiť:

Ide o účelové ustanovenie, ktoré neodráža osobitné postavenie najvyššieho súdu v sústave všeobecného súdnictva (Čl. 143 ods. 1 Ústavy SR).

K bodu 10 - navrhujeme vypustiť:

Ustanovenie je samo-osebe právne nezmyselné, návrh na zrušenie dočasného pozastavenia výkonu funkcie nie je oprávneným prostriedkom proti rozhodnutiu ministra, proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok.

K bodu 12- navrhujeme vypustiť:

Lehota piatich rokov nemá opodstatnenie. Toto obdobie nemôže zmeniť vnútorné presvedčenie sudcu, a naopak nestrannosť, demonštrovaná aj navonok, je jeho profesionálnou povinnosťou (inak by nemal mať sudca ani aktívne volebné právo v napr. parlamentných voľbách – ak sa ich zúčastní, má a prejavuje, aj keď s neverejným zameraním pri volebnom akte, politickú orientáciu).

Ak by malo takéto obmedzenie platiť, muselo by byť z hľadiska vecnej logiky rovnako ustanovené pre akéhokoľvek člena politickej strany alebo politického nominanta na funkciu v orgánoch verejnej moci, ktorý sa mieni uchádzať o funkciu sudcu.

Podstatnou je však okolnosť, že Ústava v Čl. 145a ods. 2 ustanovuje nezlučiteľnosť výkonu funkcie sudcu s (okrem iného) funkciou v inom orgáne verejnej moci, nie však s obdobím po skončení výkonu takejto funkcie. Keďže ústavný text nedáva zákonu splnomocnenie na ďalšiu úpravu tejto ústavou riešenej otázky (Čl. 145 ods. 2 vetu druhú nemožno na tento účel použiť), je s ústavou nesúladne, aby zákon upravil „trest zákazu činnosti“ výkonu funkcie sudcu po ukončení dotknutých ústavných funkcií.

K bodom 17, 19, 30- 35 -navrhujeme vypustiť:

Koncepciu justičného čakateľa považujeme principiálne za správnu, jeho výber aj de lege lata prebieha pri rovnakom zložení výberovej komisie ako u sudcu. Bola by možná úprava v tom zmysle, že by sudca po svojom vymenovaní (viď pripomienky k bodom 1, 5 a 13) absolvoval minimálne šesť – mesačnú prípravnú prax, aby vnikol do justičného

prostredia v praktickej rovine, vrátane chodu súdu v mimoaplikačnej sfére. U terajších justičných čakateľov by sa však nemalo nič meniť aj z dôvodov uvedených v pripomienke k k bodu 36, čo vyvoláva potrebu prechodného ustanovenia).

K bodom 18 a 20 - navrhujeme vypustiť:

Ide o evidentne šikanózný návrh úpravy, ktorý je výrazom nátlaku výkonnej moci na súdnu moc.

Ak sú odmeny „priestorom pre vnútornú korupciu na súdoch“ (ako to uvádza dôvodová správa), potom je takýto priestor vytvorený minimálne všade tam, kde sa odmeny poskytujú z verejných zdrojov. Principiálne niet dôvodu, aby sa v takomto prípade poskytovali iným ústavným činiteľom, ako ministrom a štátnym tajomníkom alebo iným osobám, ktorým sa odmeny poskytujú z verejných prostriedkov (napr. prokurátorom, policajtom a ďalším osobám v štátnej službe). Odmena je štandardným platovým nástrojom, odrážajúcim niektoré diferenciačné kritériá pri výkone funkcie. Deformácie v odmeňovaní sa vždy môžu vyskytnúť, nemôžu však poprieť opodstatnenosť jeho samotného princípu.

Je snáď vhodné podotknúť, že dôvodová správa cituje z odôvodnenia nálezu Ústavného súdu, ale v jeho časti, ktorá rekapituluje obsah odôvodnenia návrhu na konanie pred ním, nejde o závery samotného Ústavného súdu.

K bodu 25 - navrhujeme vypustiť, alternatívne upraviť podľa pripomienky

Ide o nepochopenie súčasnej úpravy a jej vzťahu k Čl. 147 ods. 1 Ústavy SR. Kým za závažné disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 2 disciplinárny súd uloží niektoré z opatrení podľa § 117 ods. 5 (jedným z nich je odvolanie z funkcie sudcu), za disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 3 uloží podľa § 117 ods. 7 vždy takúto sankciu. Aj disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 2 teda môže byť nezlučiteľné s funkciou sudcu (pokiaľ k takémuto záveru dospeje disciplinárny súd), disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 3 je však vždy nezlučiteľné s výkonom funkcie sudcu, čo bolo filozofiou zmeny tejto úpravy, vykonanej zákonom č. 426/2003 Z. z. Navrhované ustanovenie § 116 ods. 3 písm. d) v podstate (s istým obmedzením okruhu disciplinárnych previnení) odráža tento aplikačný názor.

Pokiaľ ide o navrhované ustanovenie § 116 ods. 3 písm. e), je nevyhnutné z hľadiska charakteru úpravy disciplinárnych previnení doplniť ho o špecifikáciu zavinenia vo forme úmyslu, inak by išlo o zodpovednosť aj za nedbanlivostné zavinenie alebo dokonca o objektívnu zodpovednosť, čo je v danom prípade evidentne nezmyselné a neprimerané.

K bodu 26 a 29 - navrhujeme vypustiť:

Navrhujeme tieto body vypustiť, vypustiť body 14 až 16 v Čl. VI, zároveň v § 38 zák. č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov vypustiť odseky 3 až 5 a v § 41 tohto zákona vypustiť časť vety za bodkočiarkou.

Účelom takejto úpravy je zníženie závislosti predsedov a podpredsedov súdov na ministrovi spravodlivosti tým, že by boli odvolateľní len disciplinárnym súdom za porušenie konkrétnych povinností. Poukazujeme na ústavné princípy, ktoré viedli k takejto úprave v Českej republike na základe príslušného nálezu Ústavného súdu Českej republiky.

K bodu 36 - navrhujeme vypustiť:

Ustanovenie je zjavne retroaktívne a nesúladne s Čl. 1 ods. 1 Ústavy, a to aj bez ohľadu na pripomienky k bodu 2. Výkon funkcie na dobu podľa rozhodnutia súdnej rady o dočasnom preložení je už založeným právom (a povinnosťou) sudcu, a zmena zákonnej úpravy nemôže túto dobu skrátiť (§151o).

To isté platí aj o funkciách predsedov grémií a kolégií, ustanovených do funkcie pred 1.1.2011 (§ 151p).

K čl. IV

Navrhujeme celý článok vypustiť z dôvodov uvedených v pripomienkach k Čl. 1. Osobitne je potrebné poukázať na bod 10, kde sa odstraňuje vplyv inštitúcií, uvedených v druhej vete § 13 ods. 1 v terajšom znení na zložení skúšobnej komisie.

K čl. VI

K bodu 1 - navrhujeme vypustiť:

Ustanovenie nie je adekvátne podmienkam výkonu všeobecného súdnictva a znižuje pravdepodobnosť dobrovoľného výkonu právoplatných súdnych rozhodnutí a tým aj vymožitelnosť práva.

Nie je vhodné, aby sudcovia odvolacích súdov de facto pripravovali pre procesné strany dovolania.

Odôvodňovanie, doručovanie a uverejňovanie kontravóta by bolo eventuálne možné upraviť pre rozhodnutia o dovolaniach, teda pre konečné rozhodnutia najvyššieho súdu (v čom je paralela s ústavným súdnictvom).

K bodu 6- navrhujeme vypustiť:

Nevykonávanie funkcie sudcu predsedom súdu je kontraproduktívne na malých súdoch a ustanovenie je nesúladne s ústavou z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody uvedené v pripomienke k bodu 12 v Čl. I. Predsedovi súdu nie je možné zakázať súdiť, môže mu byť len poskytnutá úľava pri prideľovaní agendy z dôvodu výkonu funkcie predsedu súdu.

K bodu 7 - navrhujeme vypustiť:

Trojročná doba je krátka na to, aby predseda súdu mohol svojimi opatreniami dosiahnuť primerané výsledky v oblasti činnosti súdu, najmä ak preberá funkciu na „problematickom“ súde.

K bodu 10 - navrhujeme vypustiť:

Pokiaľ ide o vymenovanie členov výberovej komisie na funkciu predsedu súdu výlučne ministrom, ide opäť o neúmerné rozšírenie jeho pôsobnosti, vytlačanie sudcovskej samosprávy a súdnej rady z personálnej oblasti, nežiaduci návrat kuž prekonanej koncepcii a politizáciu súdnictva.

K bodu 12 - navrhujeme vypustiť:

Verejné vznášanie pripomienok je nevhodné z dôvodov, uvedených v šiestej pripomienke k bodom 1, 5 a 13 v Čl. I.

K bodom 14 až 16 - navrhujeme vypustiť:

Pokiaľ ide o odvolávanie predsedu a podpredsedu súdu, dôvody sú uvedené v pripomienke k bodom 26 a 29 v Čl. I.

Zriadenie funkcie podpredsedu len na súde s viac než 15-timi sudcami nie je dostatočné pre zabezpečenie výkonu súdnictva. Na veľkých okresných a na krajských súdoch je potrebný výkon funkcie dvoch podpredsedov, pretože aj riadiaca a kontrolná činnosť si vyžaduje špecializovanú odbornosť.

Trojročná doba výkonu funkcie je krátka u predsedu aj u podpredsedu súdu. Vedenie ako jednotný celok by malo mať dlhší časový priestor na realizáciu svojej koncepcie.

K bodu 17 – navrhujeme upraviť podľa pripomienky:

V § 51a ods. 2 je potrebné špecifikovať otázku prípravy sudcu ako neprideľovania vecí „novej“ agendy a ako minimálne redukciu prideľovania vecí „starej“ agendy (aj v závislosti od toho, či má byť sudca naďalej činný v oboch agendách).

Zákaz zmeny personálneho zloženia senátu podľa § 51a ods. 3 nepokrýva prípady podľa odseku 1 tohto ustanovenia (vid'. aj body 2 a 3 článku VI), ktoré sa zväčša nezaobídu bez takejto zmeny.

K bodu 18 - navrhujeme zachovať ingerenciu súdnej rady pri rozhodovaní o tejto otázke, eliminovanie tohto vplyvu nie je súladné s ústavnou koncepciou funkcie súdnej rady.